

Verslag workshop 15 december 2008

'Commercieel-niet-commercieel gebruik in de erfgoedsector'

Deelnemers

Martijn Arnoldus	Kennisland
Annemarie Beunen	Koninklijke Bibliotheek
Leontien Bout	Filmmuseum
Hendrikje Crebolder	Rijksmuseum
Peter Gorgels	Rijksmuseum
Lieke Heijmans	Kennisland
Paul Keller	Kennisland
Isjah Koppejan	Erfgoed Nederland
Michiel Laan	Centrale Discotheek Rotterdam
Cecile Ogink	Centraal Museum
Maaïke Toonen	Nationaal Archief
Martijn van den Broek	Nederlands Fotomuseum
Géraldine Vooren	Filmmuseum
Hans van der Veen	Theater Instituut Nederland
Harry Verwayen	Kennisland
Mariska de Wit	Artt. Kunst en Recht

Groenboek

Annemarie Beunen gaf een korte update over de Groenboek reactie; de gemeenschappelijke reactie is ondertekend door 33 verschillende erfgoedinstellingen. Het commercieel- niet-commercieel vraagstuk komt in de reactie aan bod bij vraag 24.

Praktijk cases

Nationaal Archief

Namens het NA vertelde Maaïke Toonen over het Flickr the Commons project. Het NA gaf voorkeur aan het gebruik van Creative Commons licenties bij de foto's te gebruiken maar dit is niet mogelijk bij The Commons. Instellingen zijn verplicht 'No known copyright restriction' van The Commons te hanteren. Deze restrictie linkt door naar de sites van instellingen. Zo heeft het NA op deze pagina een disclaimer opgenomen. Ook al zijn de foto's van het NA rechtevrij of is het NA rechthebbend. Het is nooit helemaal zeker. In verband met de terugverdiendplicht van het Beelden voor de Toekomstproject waren de CC licenties zeer geschikt geweest. Het NA kon dan er per foto duidelijk aangeven of deze commercieel/niet-commercieel gebruik bestemd was. Het NA gaat nu bij The Commons aandringen op gebruik van CC licenties. Zodra dit mogelijk is worden deze toegepast op nieuwe foto's.

Rijkswidjet

Hendrikje Crebolder en Peter Gorgels gaven toelichting op de Rijkswidjet. Doel van deze widget is om het archief van het Rijksmuseum op een andere manier te gebruiken. Bij het creëren van deze widget is niet nagedacht over auteursrechten. De rechten van de werken op de widget zijn verlopen of het Rijksmuseum is rechthebbende. Het enige auteursrechtelijke probleem ontstond met de erven van Mondriaan. Het werk van Mondriaan is vervolgens uit de widget verwijderd. Paul Keller stelde de vraag of ze te maken krijgen met niet toegestaan commercieel/niet-commercieel hergebruik? Dit kan voorkomen met alle online beeldmateriaal van het Rijksmuseum. Bij de beeldbank zijn er wel voorwaarden verbonden aan het gebruik van de beelden. De juridische afdeling ontvangt iedere dag via fotoservice meldingen van foto's die buiten afspraken om gebruikt

worden. Het Rijksmuseum gaat dit gebruik echter niet actief handhaven; geen actie ondernemen op deze meldingen. Stel het zou op zeer grote schaal gebeuren dan zouden ze het wel doen. Maar dat is nog niet voorgekomen. Het is een keer voorgenomen dat ze wel actie hebben ondernomen; op de filmposter van Disney's Pirates of the Caribbean staat een schip afgebeeld. Deze afbeelding is afkomstig uit de collectie van het Rijksmuseum. Het museum heeft contact opgenomen met Disney, vooral uit nieuwsgierigheid naar hoe ze de afbeelding verkregen hebben. Disney kon hier geen informatie over verstrekken omdat het affiche in opdracht door derden was gemaakt. Dit gebruik beschouwt het Rijksmuseum niet als negatief, de ontdekking leverde in Nederland publiciteit op. Naamsvermelding was in verband met internationale publiciteit wenselijk geweest.

Stellingen

Paul Keller opende de discussie met het bespreken van de diverse definities van 'commercieel en niet-commercieel gebruik', o.a. de definitie van de auteurswet en in de Creative Commons licentie. Bij Creative Commons is commercieel een brede definitie; 'maken van winst' bepaald of het commercieel of niet-commercieel is. Tijdens de discussie zijn de stellingen als richtlijn gebruikt; niet iedere stelling is apart besproken.

Status van de gebruikers:

(1) Alleen individuele gebruikers en non profit instellingen kunnen werken op een niet-commerciële manier gebruiken

Rijksmuseum: Wat doe je met verzoeken van een educatieve uitgeverij?

Hanteer je kostprijs, commerciële prijs? Rijksmuseum geeft voorkeur aan kostprijs want het dient een educatief doeleinde. Dit strookt met de doelstellingen van het museum.

Centraal Museum: wat is educatief gebruik? Hoe definieer je verschillend gebruik?

Mogelijke definitie:

Definieert winst het verschil tussen commercieel en niet-commercieel? Voorbeeld Endemol als ze iets doen voor het goede doel, dan is dit toch onderdeel van profit context. Al het handelen van for profit instellingen is gericht op winst. Dit blijft een discussiepunt. Waar leg je de grens?

(2) Erfgoedinstellingen met een publieke taakstelling die via een BV inkomsten genereren kunnen als niet-commerciële instellingen aangemerkt worden.

Het Fotomuseum heeft een dubbele rol;

Zijn instelling maar vertegenwoordigen ook de makers. Vanuit het oogpunt van de makers is alles niet-commercieel waar geld mee verdient had kunnen worden maar niet wordt. Voorbeeld van de museumwinkel: een paraplu die daar verkocht wordt, winkel en fabrikant verdienen er geld mee en maker van de afbeelding niet.

Hoe zit het met instelling die 5 verschillende bv's heeft? Maakt een bv een instelling commercieel? Diverse instellingen zijn een stichting met een bv-constructie. Dit blijft een discussiepunt. Moet er niet een onderscheid gemaakt worden tussen de doelstelling van de instelling en doelstelling van de activiteit (soort gebruik)? Het Rijksmuseum is het hier niet mee eens: de doelstelling van de samenwerking met Hema is hetzelfde als die van een tentoonstelling; het zichtbaar maken van de collectie.

Vergoeding voor gebruik

(3) Als er een vergoeding voor het gebruik gevraagd wordt is er sprake van commercieel gebruik. Dit is onafhankelijk van de hoogte van de vergoeding.

Het Nationaal Archief vraagt vergoeding voor de onkosten van reproducties, in praktijk vaak niet

eens kostendekkend. De Centrale Discotheek heeft de cd van Nine Inch Nails op cd gebrand (deze cd met CC licentie legaal downloaden), ze lenen deze gratis. Het is geen optie om de gemaakte kosten (branden van CD) te verhalen.

(4) Als de gebruiker google ads op dezelfde website heeft als het gebruikte werk is er geen sprake van commercieel gebruik.

Verschillende reacties waaronder deze van de Centrale Discotheek:

' Geen probleem dat andere daar geld mee verdienen, dan hadden we het zelf maar moeten verzinnen'

Economisch resultaat van gebruik

(5) Zolang het gebruik geen winst oplevert kan deze als niet-commercieel aangemerkt worden.

(6) Als er door het gebruik winst gemaakt wordt maar deze ten goede van een instelling met publieke taakstelling komt dan is er geen sprake van commercieel gebruik.

Public Domain werken

(7) Werken waarop geen auteursrecht meer rust moeten door erfgoedinstellingen ook voor commercieel hergebruik vrijgegeven worden.

Het Filmmuseum is het hier niet mee eens. Zij verdienen hier geld mee; gebruiksvergoeding. De reden waarom het Filmmuseum de films in het publieke domein niet vrijgeeft is dat de overheid betaald voor de digitalisering. Het museum heeft een terugverdienplicht. Alle instellingen herkennen deze problematiek; het cultureel ondernemerschap belemmert instellingen de werken vrij te geven. Vraag blijft ook of je geen kansen mist als je nu geen actie onderneemt. Moeten instellingen niet nu hun businessmodel aanpassen en op andere manieren inkomsten vergaren? De muziekindustrie is een goed voorbeeld van hoe het niet moet gaan. Zij hebben nooit voorwaarden kunnen stellen en lopen altijd achter de feiten aan.

Scope van een definitie

(8) Een mogelijke definitie van niet-commercieel geldt zowel voor gebruik van werken van derden door erfgoedinstellingen als ook voor gebruik van deze werken door derden.